

ПАРТНЕРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЯК НОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

PARTNER SOCIETY AS A NEW FORM OF ENTREPRENEURSHIP ORGANIZATION IN THE FIELD OF DIGITALIZATION

Стаття присвячена дослідженню причин виникнення партнерських товариств, їх правової інституціоналізації, порівняльному аналізу законодавства про партнерські товариства США, Німеччини і Польщі та розробці на основі врахування світового досвіду пропозицій щодо змін і доповнень до Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" у частині визначення правових норм створення і функціонування партнерських товариств. Пропонується надання партнерському товариству статусу юридичної особи. Партнерські товариства створюються фізичними особами, які на основі своєї кваліфікації та творчої обдарованості займаються вільною професійною діяльністю. Засновниками партнерських товариств можуть бути громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які займаються вільною професійною діяльністю та уклали між собою угоду (установчий договір) про заснування партнерського товариства. У статті пропонується авторське визначення та перелік професій, що належать до вільної професійної діяльності. Обґрунтовується диференціація відповідальності товариства, партнерів і учасників, зокрема, пропонується, що партнери несуть відповідальність за зобов'язання товариства в межах внеску у статутний фонд товариства, а за власні зобов'язання, пов'язані з здійсненням своєї професійної діяльності, несуть повну відповідальність, партнери не несуть відповідальності за збитки, спричинені діяльністю або бездіяльністю інших партнерів. Пропонується організаційно-економічний механізм функціонування партнерського товариства, що забезпечує інтереси фахівців високоінтелектуальних професій у виборі об'єкта діяльності та справедливому розподілі доходу. Також відзначається його привабливість для фахівців з точки зору формування і використання нематеріальних активів товариства таких як бренд, гудвіл, ноу-хау. Акцентується увага, що партнерське товариство надає можливості інтелектуального розвитку, кар'єрного зростання, збільшення доходів не тільки партнерам, але і учасникам.

Ключові слова: партнерське товариство, корпоративне право, організаційно-економічний механізм, «вільна професія».

The article is devoted to the study of the causes of partner societies, their legal institutionalization, comparative analysis of legislation on partner societies of the USA, Germany and Poland and the development, based on world experience, of proposals for changes and additions to the Law of Ukraine "On Limited and Additional Liability Companies" in terms of determining the legal norms for the establishment and functioning of partner companies. It is proposed to grant the partner company the status of a legal entity. Partnership societies are created by individuals who, on the basis of their qualifications and creative talent, are engaged in free professional activity. The founders of partner societies can be citizens of Ukraine, foreign citizens and stateless persons who are engaged in free professional activity and have concluded an agreement (constituent agreement) between themselves on the establishment of a partnership societies. The article proposes the author's definition and a list of professions related to free professional activity. The differentiation of liability of the company, partners and participants is justified, in particular, it is proposed that the partners are responsible for the obligations of the company within the limits of the contribution to the authorized capital of the company, and for their own obligations related to the implementation of their professional activities, are fully responsible, the partners are not liable for losses caused by the activities or inaction of others partners. The organizational and economic mechanism of the functioning of the partnership company is proposed, which ensures the interests of specialists of highly intelligent professions in the choice of the object of activity and the fair distribution of income. It is also noted its attractiveness for specialists in terms of the formation and use of intangible assets of the company such as brand, goodwill, know-how. Emphasis is placed on the fact that the partnership provides opportunities for intellectual development, career growth, increasing income not only for partners, but also for participants.

Key words: partnership society, corporate law, organizational and economic mechanism, free professions.

УДК 351/346.1
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.32.6>

Никифоров А.Є.

д. екон. наук,
професор кафедри національної економіки та публічного управління
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми у загальному вигляді. Темпи та ефективність процесу цифровізації економіки, публічного управління, інших сфер суспільної діяльності суттєво залежить від зацікавленості працівників сфери інформаційних технологій у таких організаційних формах підприємництва, котрі давали би змогу поставити рівень їх доходів у пряму залежність від якісних та кількісних параметрів створеного цифрового продукту.

Запровадження нових організаційних форм у сфері цифровізації не є лише питанням підвищення рівня доходів окремої категорії працівників. Нові організаційні форми діяльності у цієї сфері дають можливість реалізувати механізм мотивації до праці науковців, інженерів, програмістів, консультантів, менеджерів. Без цього механізму навряд чи можна розраховувати на перехід економіки, публічного управління та суспільного життя до широкого вико-

ристання цифрових технологій. Специфіка поширення застосування цифрових технологій полягає у тому, що головним суб'єктом цього процесу є людина, а основною формою діяльності – інтелектуальна праця.

У цьому контексті результативною є економіко-правова конструкція партнерського товариства, яка нині широко застосовується у країнах ЄС та США. Головною метою інституту партнерського товариства є створення передумов учасникам (партнерам) для ведення спільної господарської діяльності, яка полягає у виконанні так званих вільних професій, до яких належать основні працівники сфери цифровізації, за одночасного обмеження взаємної відповідальності за зобов'язаннями, які виникли у зв'язку з виконанням партнерами професійної діяльності. Отже, розуміння сутності, складових мотиваційного механізму та організаційних форм підприємництва у сфері високоінтелектуальної діяльності є дуже важливим для формування і реалізації державної політики цифровізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз обраної у статті теми показує, що виникнення, формування економічного механізму діяльності, організаційне оформлення та правове регулювання партнерських товариств було обумовлено потребами розвитку високоінтелектуальних видів діяльності наприкінці 1980-х років у Сполучених Штатах Америки, і поступового запровадження в країнах ЄС, Японії, Китаї і багатьох інших. При цьому «запозичення» в європейських країнах стосовно юридичної конструкції партнерських товариств є для нас особливо цікавими, адже враховують історичні особливості правової системи кожної з них. Поміж відомих американських учених, які здійснювали дослідження у цій сфері слід назвати наукові праці Роберта В. Гамільтона, Томаса Рутледжа, Роберта Р. Кеатінга, Джорджа В. Колемана, Алена Г. Донна, Елізабет Хестер, Картера Бішопа, Вільяма Калісона, Семса Матіаса, Джона Гудгама. У Німеччині піонерськими у цієї проблематиці були праці учених-юристів: Хольгера Фляйшера, Крістіани Сшнеліцькі, Себастьяна Йорденінга, Михаела Верхема та інших. Варто також згадати учених інших університетів, які досліджували процес впровадження партнерських товариств у Німеччині, зокрема, Джона Чіоффі та Крістофа Тайхмана. Особливий інтерес для нас мають наукові напрацювання польських юристів щодо адаптації до національної правової системи американської і європейської доктрин партнерських товариств, опубліковані в працях Маріуша Залуцкі, Елігіуша Ежі Кшесняка, Мартіна

Аслановіча, Ежі Яцишина, Анджея Кедиби, Артура Новацкі, Домініки Новак та інших. Окремі аспекти партнерських відносин та організаційно-правової форми партнерських товариств аналізувалися в працях таких вітчизняних учених, як Олександра Ковалишина, Оксани Вінник, Алли Зеліско, Ірини Лукач, Олени Кібенко та ін. Але дослідження партнерського товариства в порівняльно-правовому аспекті з метою розроблення юридичної конструкції адаптованої до української правової системи не проводилося.

Мета статті – визначити особливості правового статусу партнерського товариства, сфер його діяльності, обсягу відповідальності партнерів та економічного механізму функціонування.

Виклад основного матеріалу. На початку дев'яностих років штат Техас вперше санкціонував законне існування товариства з обмеженою відповідальністю (Limited Liability Partnership – або скорочено LLP) в США, а новий статут компанії вступив в силу 6 серпня 1991 року [1, с. 175 – 176]. Можна сказати, що це свого роду похідна від загального товариства, але відрізняється від нього багатьма важливими питаннями. Еволюція, яку зазнало LLP, було тривалим і повільним процесом. Широка лібералізація американського законодавства дала змогу сформувати у розвитку LLP його особливий різновид – так зване «партнерське товариство», яке у частині країн ЄС виділений по суті у самостійну організаційно-правову форму господарювання. Причини цього виникли з розширенням сфери і обсягу надання високоінтелектуальних послуг, які надавали представники ліберальних професій – науковці, дизайнери, консультанти з бізнесу, адвокати, архітектори, приватно практикуючі лікарі, біржеві брокери, програмісти, менеджери у галузі туризму та інші.

Варто зазначити, що існуючи в американському законодавстві на початок 90-х років ХХ сторіччя юридичні конструкції загального товариства [2, розділ 306] накладали на його учасників несправедливу з точки зору представників ліберальних професій солідарну відповідальність. Наслідком цього стало збільшення кількості судових позовів, спрямованих проти фрілансерів. Це питання стосувалося, зокрема, юристів, які здійснюють свою професійну діяльність в рамках великих компаній. Ці дії були пред'явлені не тільки проти безпосередніх винуватців завданої шкоди, але й проти інших співників, які не мали уявлення про всю справу. Отже, здійснення господарської діяльності у формі загального товариства виявилось несприятливим для представників віль-

них професій, що було пов'язано в першу чергу з відповідальністю за помилки, допущені партнерами в зв'язку з здійсненням підприємницької діяльності. Натомість, юридичні конструкції відповідальності визначені у партнерському товаристві виявилися дуже привабливими. Їх учасники більше не піддавалися відповідальності у зв'язку з діяльністю своїх колег. Нова форма ведення бізнесу була дуже прихильно сприйнята, увійшовши в наступні роки у все державне законодавство США. На момент включення товариств з обмеженою відповідальністю до Уніфікованого акта про партнерства (*Uniform Partnership Act*) у 1997 році відповідні закони вже прийняли понад 40 штатів [3, с. 89 – 90].

В Сполучених Штатах універсальних правил обмеження відповідальності партнерів немає. Існують різні правила щодо відповідальності партнерів в різних штатах. У частині штатів партнери захищені тільки від відповідальності за шкоду завдану партнерському товариству діяльністю або бездіяльністю інших партнерів, але відповідають за зобов'язаннями партнерства загалом [4, с. 425]. Проте, в праві більшості штатів партнери взагалі не відповідають за зобов'язаннями партнерства. Разом з тим, у цих штатах на партнерів покладається повна відповідальність за зобов'язаннями партнерів, що виникли внаслідок їхніх особистих дій чи дій осіб, які діяли під їхнім керівництвом. Відповідальність партнерів також диференціюється залежно від виду зобов'язань партнерства (податкових чи деліктних) [5, с. 770].

Можливість брати участь у товаристві з обмеженою відповідальністю у різних штатах визначається по-різному. Переглянутий у 1997 році закон про уніфіковане партнерство вводить широке коло осіб, які можуть приєднатися до партнерства, тим самим надаючи право набагато більшій групі суб'єктів брати участь у партнерському товаристві. Цими особами можуть бути як фізичні особи, так і капітальні компанії (корпорації), групи партнерів (партнерства) або державні структури [2, с. 774]. Але на додаток до цих правових норм в окремих штатах введені обмеження права на участь у партнерських товариствах, пов'язане лише з виконанням певних видів професійної діяльності. Наприклад, Нью-Йорк – приклад штату, що встановив вимогу про надання професійних послуг як умову формування і подальшого членства в партнерстві [6, с. 69]. У США існує суб'єктивне обмеження потенційного кола партнерів товариства, що веде особливий вид діяльності, яким є надання юридичних послуг в рамках юридичної фірми. Однак це обмеження не впливає із

загального законодавства, а походить від конкретних положень, що регулюють прагнення до професії адвоката [7, с. 165].

Отже, в американському федеральному законодавстві, заснованому на ліберальній доктрині, партнерське товариство в авторському тлумаченні є різновидом товариства з обмеженою відповідальністю (LLP). У той же час у США припускається регулювання партнерських відносин у професійній діяльності в юридичних рамках LLP на рівні законодавства штатів або юридичними нормами окремих видів такої діяльності та судами.

Деяка інша юридична доктрина партнерського товариства закладена у законодавстві Німеччини. Партнерські товариства в Німеччині були визначені у 1994 році в спеціальному законі (Закон про партнерські товариства (*Partnerschaftsgesellschaftsgesetz* від 25.07.1994 скорочено *PartGG*) для забезпечення інтересів фахівців «вільних професій» [8]. Певним чином це стало відображенням розуміння того, що LLP і партнерське товариство різні по суті організаційно-правові форми господарювання. Основною ознакою LLP є участь в капіталі товариства та відповідальність за його (товариства) зобов'язаннями в межах внеску у статутний фонд. Тоді як у партнерському товаристві – відносини, які виникають в процесі професійної діяльності. Внески ж в статутний фонд тут є другорядними і можуть мати різні юридичні конструкції. З метою розділення організаційно-правової форми партнерського товариства і інших форм господарських товариств, таких як повне товариство (*Offene Handelsgesellschaft*) і командитне товариство (*Kommanditgesellschaft*), останні визначені в Комерційному кодексі Німеччини (*Handelsgesetzbuch*) під спільною ознакою капітальні корпоративні товариства [9].

В Законі про партнерські товариства (*PartGG*) вказано обмеження кола суб'єктів, на яких він розповсюджуються – фізичні особи, які займаються вільною професійною діяльністю. Згідно зі ст. 1 абз. 2 цього закону вільна професійна діяльність – це діяльність, що провадиться «на основі професійної кваліфікації та творчої обдарованості» й має «своїм змістом надання послуг в інтересах замовника й суспільства на високому рівні на принципах особистого виконання, повної відповідальності виконавця та його незалежності під час виконання своїх професійних обов'язків» [8]. Перелік професій, що належать до категорії вільних, наведений у статті 18 Закону про прибутковий податок (*Einkommensteuergesetz, EStG*) [10]. До вільної професійної діяльності німецьке законодавство відносить самостійну

професійну діяльність: адвокатів, архітекторів, аудиторів, ветеринарів, дантистів, журналістів, інженерів, інженерів-геодезистів, консультантів-економістів, лікарів, лікарів-стоматологів, лоцманів, нотаріусів, патентних юристів, податкових консультантів, присяжних ревізорів, уповноважених з податкових питань, хіміків у сфері торгівлі, фахівців альтернативної медицини, фахівців з лікувальної гімнастики, фоторепортерів, усних і письмових перекладачів і подібних до них професій.

Відповідальність партнерів за зобов'язаннями регулюється § 8 Закону про партнерські товариства. Партнери несуть повну та солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства (ч. 1 § 8). Якщо відповідальність партнерства зумовлена діями одного з партнерів або підлеглими йому найманими працівниками, то останній відповідає за зобов'язаннями особисто. Отже, партнери не несуть відповідальність за помилки колег, але за діяльність партнерства загалом – повна та солідарна.

Правове регулювання партнерських товариств у Польщі враховує американський і німецький досвід при тому, що він у значній мірі адаптований до національного законодавства. В Польщі юридична конструкція партнерського товариства визначена у Кодексі товариств комерційних. Так, у статті 86 під партнерським товариством розуміється товариство осіб права комерційного, створене учасниками (партнерами) з метою здійснення ними вільної (ліберальної) професійної діяльності [11, пункт 1037]. Партнерське товариство провадить підприємницьку діяльність від власного ім'я. Партнерами у цьому товаристві можуть бути лише фізичні особи, які практикують ліберальну професію протягом усього його терміну.

На думку ряду польських юристів вказані положення характеризуються певною невідповідністю, оскільки партнерські відносини, як такі, формуються не тільки фахівцями, що провадять певний вид діяльності, але і іншими особами, що на цю діяльність впливають, наприклад, інвестором [11, с. 189 – 209]. Також у польських науково-юридичних публікаціях висловлюється думка, щодо подвійності цілей партнерів, які визначені як обов'язок вносити свій вклад і практикувати ліберальну професію. Ще одним проблематичним положенням Кодексу товариств комерційних є обмеженість і виключність цілей партнерських товариств, зокрема, неможливість визначення додаткових цілей до професійної діяльності. На думку А. Кидиби «...немає ніякої перешкоди для вказівки в статуті додаткових цілей, наприклад, наміру поліпшити наукові дослідження, по від-

ношенню до лікарів, або протидії засиллям іноземних корпорацій в галузі юридичних послуг» [12, с. 199 – 202]. Не можна не помітити в нормативному аспекті партнерства питання про відсутність визначених у законодавстві регламентів внутрішніх відносин між партнерами. Це стосується питань утворення і функціонування у товаристві правління та розподілу доходів між партнерами та товариством і партнерами.

Стаття 88 Кодексу товариств комерційних Польщі фактично встановлює вичерпний перелік професій, представники яких можуть провадити господарську діяльність у формі партнерського товариства: адвокати, аптекарі, архітектори, аудитори, брокери на ринку цінних паперів, бухгалтери, експерти з нерухомості й інших видів майна, інвестиційні консультанти, інженери, лікарі, лікарі-стоматологи та лікарі-ветеринари, медсестри, нотаріуси, патентні повірені, присяжні перекладачі, податкові консультанти, страхові брокери, юрисконсульти [11]. Також є можливим створення партнерських товариств представниками інших вільних професій, що вказані у статтях спеціальних законів (наприклад, психологами) [13, с. 2 – 3]. Цей перелік як і само поняття «вільна професія» піддаються критиці у фаховій юридичній літературі. Так, Т. Сіємятковський та Р. Потшеч відмічають, що наявність необхідних прав не завжди рівнозначна можливості участі в партнерському товаристві, так як спеціальні нормативно-правові акти можуть вимагати обов'язкового виконання додаткових критеріїв [14, с. 228 – 229]. Вони вважають, що цілий ряд представників інших професій, які мають ті ж самі ознаки провадження і регулювання з боку держави, мають право на утворення власних товариств чи участі у багатопрофільних партнерських товариствах.

Разом з критикою нерозв'язаних проблем партнерських товариств більшість юристів у Польщі відмічають безсумнівну привабливість організаційно-правової форми партнерського товариства для фахівців «вільних професій». Безсумнівно, здійснення ліберальної професії пов'язане з ризиком відповідальності в рамках якості послуг, що надаються. Цей ризик однозначно більший, ніж в інших професіях. Тому не можна ставити під сумнів економічну привабливість партнерства в контексті обмеження відповідальності одного партнера за помилки іншого, адже вони є ініціаторами укладання різних контрактів, надають послуги клієнтам окремо і так само ведуть певну частину господарської діяльності. Також не можна не помітити істотну зацікавленість у вигляді партнерства в професіях архітектора або податко-

вого консультанта. Відповідальність в рамках надання широко зрозумілих юридичних, консалтингових або архітектурно-дизайнерських послуг складно порівняти, наприклад, з витратами на помилки присяжного перекладача. Тому з практичної точки зору інтерес до такої організаційно-правової форми господарювання як партнерське товариство повинен посилюватися в українських реаліях.

Юридична конструкція партнерського товариства в Україні повинна, з одного боку, відповідати доктрині Господарського кодексу, а з іншого – задовольняти потреби в умовах господарювання тих осіб, для яких вона призначена. Якщо за мету впровадження партнерського товариства визначити задоволення потреб фахівців високоінтелектуальної праці, у тому числі, у сфері цифровізації, які можуть здійснювати свою діяльність самостійно як представники «вільних професій», то тоді слід розглянути причини, за якими ці фахівці шукають відповідну для цього організаційно-правову форму діяльності.

Такими причинами, на наш погляд, є наступні:

1. Можливість реалізації власного інтелектуального потенціалу шляхом:

- створення інноваційного продукту або послуг;
- розширення обсягу діяльності через збільшення випуску власної інноваційної продукції або послуг;
- ініціювання укладання нових контрактів;
- застосування сучасних методів організації діяльності (створення малих груп, робота в он-лайн форматі тощо).

2. Справедливий економічний механізм розподілу доходів від діяльності фахівця:

- забезпечення прямої залежності особистого доходу від обсягу виконаної роботи;
- встановлення внутрішніх у фірмі нормативів розподілу доходів із різних джерел, насамперед, доходу від реалізації інноваційної продукції (послуг) фахівця;
- прозорість і доцільність витрат і розподілу доходів.

3. Можливість брати участь в управлінні формою:

- впливати на управлінські рішення фірми відповідно до свого внеску в формування доходів фірми;
- доступність інформації по результати перевірки господарської і фінансової діяльності фірми або участь в роботі контрольно-ревізійних підрозділів.

4. Можливість використовувати у своїй діяльності майно та нематеріальні активи фірми:

- інтелектуальну промислову власність, що належить фірмі;
- права на здійснення виду діяльності;
- права на використання природних ресурсів;
- бренд, гудвілл, ноу-хау.

5. Справедлива відповідальність по зобов'язаннях, яка передбачає:

- повну відповідальність по зобов'язаннях, що виникають у результаті діяльності або бездіяльності «фахівця» або його підлеглих у малій групі;
- обмежену відповідальність по зобов'язаннях фірми у межах свого внеску до страхового (статутного) фонду фірми.

6. Прийнятна відповідно до доходів «фахівця» первісна сума внеску в страховий (статутний) фонд фірми (якщо така передбачається).

7. Можливість особистого інтелектуального розвитку, кар'єрного зростання та права бути обраним у якості партнера товариства за умови виконання визначених у статуті показників діяльності.

8. Можливість самостійно визначати час і графік роботи за умови дотримання трудового законодавства, статуту та нормативних документів фірми.

Нині переважна більшість фірм, що ведуть діяльність, яку пропонується нами визначити як «вільні професії», змушені реєструватися в Україні у формі товариств з обмеженою відповідальністю (ТОВ). При цьому згадані товариства реєструють своїх працівників як фізичних осіб підприємців та укладають з ними угоди на виконання робіт, які за змістом відповідають професійної діяльності профільних фахівців ТОВ, перераховуючи на їх рахунки заробітну плату. Таким чином, ТОВ ухиляються від сплати податку на доходи фізичних осіб, пенсійних внесків та інших відрахувань у фонди соціального страхування і обов'язкових платежів. Звісно, що при цьому доходи цих працівників збільшуються, але на багато більше зростають доходи засновників і менеджменту ТОВ. Відносно наведених вище причин пошуку представниками «вільних професій» відповідних організаційно-правових форм діяльності, слід відмітити, що така схема діяльності не відповідає вимогам справедливого економічного механізму розподілу доходів від діяльності фахівця, зокрема, забезпечення прямої залежності особистого доходу від обсягу виконаної роботи і обсягу ініційованих фахівцем контрактів на придбання інноваційної продукції (отримання послуг). У підсумку від організації діяльності згаданих ТОВ у прогріші залишається не тільки держава, але і

самі фахівці як у поточному, так і в перспективному періодах.

Задовольнити потреби фахівців високоінтелектуальних професій, на нашу думку, зможе прийняття Верховною Радою України змін та доповнень до Закону України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю” [15] у частині визначення законодавчих основ діяльності партнерських товариств.

Автором пропонуються наступні організаційно-правові основи створення і функціонування партнерських товариств. Партнерські товариства є юридичними особами. Партнерські товариства створюються фізичними особами, які на основі своєї кваліфікації та творчої обдарованості займаються вільною професійною діяльністю щодо створення інноваційного продукту (продукції), надання послуг в інтересах замовника й суспільства на високому рівні на принципах особистого виконання, відповідальності виконавця та його незалежності під час виконання своїх професійних обов’язків. Партнерські товариства можуть набувати майнових та особистих немайнових прав, вступати в зобов’язання, виступати в суді, арбітражному суді та третейському суді від свого імені. Засновниками партнерських товариств можуть бути громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які займаються вільною професійною діяльністю та уклали між собою угоду (установчий договір) про заснування партнерського товариства.

До осіб, які займаються вільною професійною діяльністю належать: адвокати, аптекарі, архітектори, аудиторі, брокери на ринку цінних паперів, бухгалтери, дизайнери, експерти з оцінки нерухомості й інших видів майна, інвестиційні консультанти, інженери, лікарі, лікарі-стоматологи, лікарі-ветеринари, лоцмани, медсестри, менеджери в сфері туризму, науковці, нотаріуси, патентні повірені, перекладачі, податкові консультанти, програмісти, психологи, ріелтери, страхові брокери, фахівці альтернативної медицини, фахівців з лікувальної гімнастики, фоторепортери, юри-сконсульти. Спеціальним законодавством до вільних професій можуть визначатися фахівці інших подібних професій.

Статутний фонд партнерського товариства може встановлюватися на момент його реєстрації у сумі, визначеної в установчому договорі, або створюватися за рахунок чистого прибутку, отриманого у результаті його діяльності. Також у партнерському товаристві може створюватися страховий фонд за рахунок відрахувань від чистого прибутку партнерського товариства і доходів від діяльності партнерів

за нормативами, визначеними в установчому договорі.

Партнерське товариство складається з партнерів та учасників. Партнерами є засновники партнерського товариства та особи, що обрані радою партнерів із учасників відповідно критеріїв визначених в установчих документах. Учасниками партнерського товариства є фізичні особи, які уклали трудову угоду з партнерським товариством.

Партнери мають право брати участь в управлінні справами товариства; брати участь у розподілі прибутків товариства та одержувати його частину відповідно до нормативів, вказаних в установчому договорі; одержувати інформацію про діяльність партнерського товариства (бухгалтерські баланси, звіти про діяльність, протоколи зборів); вийти в установленому порядку з товариства, отримати у разі ліквідації товариства частину майна, що залишилася після розрахунків з кредиторами, або його вартість. Партнери зобов’язані: додержуватися установчих документів товариства і виконувати рішення ради партнерів та інших органів управління товариством; виконувати свої зобов’язання перед товариством, у тому числі пов’язані з майновою участю у розмірі, порядку та засобами, передбаченими установчими документами; не розголошувати комерційну таємницю та іншу конфіденційну інформацію про діяльність товариства.

Учасники партнерського товариства мають право бути обрані до складу партнерів на умовах, визначених в установчих документах. Критеріями, за якими учасники обираються до складу партнерів, на нашу думку, можуть бути: тривалість періоду роботи на посадах, пов’язаних із профільною діяльністю товариства; обсяг договорів на надання послуг, створення інноваційного продукту, придбання інноваційної продукції та інші види профільної діяльності, укладених партнерським товариством за ініціативою учасника; а також інші умови, визначені в установчих документах. Учасник має бути ознайомлений з умовами обрання до складу партнерів. Учасники товариства можуть мати інші права, передбачені законом та статутом товариства.

Партнерське товариство несе відповідальність за зобов’язаннями товариства всім належним йому майном. Партнерське товариство не несе відповідальність за зобов’язаннями партнерів у тому числі за шкоду завдану замовникам продукції (послуг) діяльністю або бездіяльністю партнерів і підлеглих їм учасників. Партнери несуть відповідальність за зобов’язаннями товариства в межах встановлених в установ-

чих документах вкладів у статутний фонд. Партнери, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями товариства у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з них. Партнери несуть повну відповідальність за своїми зобов'язаннями перед замовникам продукції (послуг), що виникли в результаті їх професійної діяльності або бездіяльності, а також діяльності або бездіяльності підлеглих їм учасників товариства.

Вищим органом управління партнерського товариства є рада партнерів. Рада партнерів: формує план діяльності на підставі контрактів, що укладені товариством за ініціативою партнерів у тому числі засновників та учасників; визначає з числа партнерів керівника та виконавців кожного окремого контракту; обирає голову (директора) виконавчого органу товариства; затверджує кошториси за укладеними договорами на виконання контрактів; затверджує річні результати діяльності товариства; визначає розмір статутного фонду та нормативи внесків до статутного фонду від прибутку, одержаного партнерами за виконання контрактів; встановлює порядок створення резервного та інших фондів товариства; приймає рішення щодо обрання учасників та інших фізичних осіб до складу партнерів; приймає рішення щодо реорганізації та ліквідації партнерського товариства.

Прибуток партнерського товариства утворюється в порядку встановленому Законом України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю”. Збитки партнерського товариства покриваються за рахунок статутного та резервного фондів. Збитки, які виникли внаслідок виконання окремих контрактів покриваються за рахунок майна партнерів. Чистий прибуток партнерського товариства складається із суми чистих прибутку, отриманого за виконання кожного контракту. Чистий прибуток за окремим контрактом належить партнеру (партнерам), що брали безпосередню участь у виконанні цієї роботи. Партнерське товариство веде бухгалтерський облік доходів та витрат за кожним контрактом, складає і подає фінансову та інші види звітності відповідно до законодавства. Інша діяльність партнерських товариств регулюється нормами чинного в Україні законодавства.

Висновки. Партнерське товариство як ефективна організаційно-правова форма діяльності представників «вільних професій» широко розповсюджено у світі. Воно виникло з метою диференціація відпові-

дальності партнерів. Юридична конструкція і організаційно-економічний механізм запропонованого виду товариств найбільше відповідає потребам фахівців у сфері цифровізації. Особливістю цього виду товариств є те, що партнер не несе відповідальності за збитки, спричинені діяльністю або бездіяльністю іншого партнера. Крім того, партнерське товариство забезпечує інтереси фахівців високоінтелектуальних професій у виборі об'єкта діяльності та справедливому розподілі доходу. Також слід відмітити його привабливість для фахівців з точки зору формування і використання нематеріальних активів товариства таких як бренд, гудвіл, ноу-хау. Партнерське товариство надає можливості інтелектуального розвитку, кар'єрного зростання, збільшення доходів не тільки партнерам, але і учасникам. Для активізації його впровадження у практику господарської діяльності в Україні необхідно поглиблення досліджень у напрямі адаптації до законодавства країни, обґрунтування нормативів функціонування економічного механізму, розроблення моделей установчого договору і статуту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Texas Statute on Limited Liability Partnership, in Keating R., Donn R., Colman S., Hester E. Limited Liability Partnerships: The Next Step in the Evaluation of the Unincorporated Business Lawyer, 1995, No.1, p. 175–176 URL: https://www.americanbar.org/groups/business_law/publications/the_business_lawyer/find_by_subject/buslaw_tbl_mci_llps/
2. Revised Uniform Partnership Act, US, 1997. (Уніфікований акт про партнерство, (RUPA), Розділ 306(a)). URL: http://www.federal-litigation.com/_01%20Hamed%20Docket%20Entries/RUPA%20Text.pdf
3. Ковалишин О.Р. Партнерське товариство як альтернативна форма товариств осіб. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 31 (70) № 1 2020. С. 89 – 94.
4. Thomas E. Rutledge (2006), Limited Liability (or Not): Reflections on the Holy Grail. South Dakota Law Review, Vol. 51, No. 3, 2006. P. 423 – 426. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1022329
5. Siems Mathias, Regulatory competition in partnership law / The International and Comparative Law Quarterly, Vol. 58, No. 4 (Oct., 2009), p. 767–802.
6. Aślanowicz M., Charakter prawny spółki partnerskiej, Państwo i Prawo, 7/1998, s. 69 – 75.
7. Krześniak E. J., Spółka partnerska w systemie prawa niemieckiego i prawa amerykańskiego, Kraków, 2003, 268 s.
8. Partnerschaftsgesellschaftsgesetz vom 25.7.1994. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/partgg/index.html>
9. Handelsgesetzbuch URL: <https://web.archive.org/web/20161202113204/http://www.gesetze-im-internet.de/hgb/index.html>

10. Einkommensteuergesetz. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/estg/__18.html

11. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r., Nr 94, poz. 1037 ze zm.).

12. Kidyba A., Handlowe spółki osobowe, Warszawa 2013, 416 s.

13. Kidyba A., Nowy typ spółki: spółka partnerska, „Edukacja Prawnicza” 2002 nr 2, s. 2–3.

14. Siemiątkowski T., Potrzyszcz R., Komentarz, Spółki osobowe, Warszawa 2001, 568 s.

15. Закон України “Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю”. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69